

MARI POHJA-MYKRÄ

Susikiistan ymmärryksen kautta kestävään konfliktinhallintaan

”Suurpedon tappaja oli kyllästynyt siihen, miten voimattomia suurpetojen suhteen ollaan. Lapset pelkäävät liikkua illalla pihalla, saati lähteä kaverinsa luo pyörällä 3 km:n päähän. Naapurin lammastila on saanut kokea suden tappamia karitsoja ja perheen pienin 6-vuotias lapsi, joka on tykännyt käydä katsomassa naapurin lampaita ja karitsoja, on surullinen ja näkee painajaisia taloa ympäröivistä susilaumoista, jotka ovat hyökkäämässä kohti. Viralliset kaatoluvat alueella pyörivän suden tappamiseen ovat niin hankalat ja kankeat, ja kaatoluvan saanutta sutta on yritetty useita viikkoja ajaa oikealle alueelle. Sinä aikana sama susi on ehtinyt jo vierailta lehmätilan nurkissa, josta se on häädetty pois, mutta yhden peuran se oli ehtinyt tappaa talon läheiselle pellolle. Taustalla on siis paljon pelkoa ja ahdistusta voimattomasta tilanteesta, mille perheenisi ei ole voinut tehdä mitään, koska tarvitaan paljon byrokratiaa ja paperisotaa, että muutoksia tilanteeseen ja ahdistukseen voisi tapahtua.”

Edellä oleva oli tutkimukseeni osallistuneen varsinaissuomalaisen naisen tarina, kun hän pohti syitä sille, miksi suurpedon salakaataja saa tukea toimilleen yhteisöltään. Sama tarina on luettavissa satakuntalaisen ja kainuulaisen naisen vastauksissa – tai melkein pä minkä tahansa paikallislehden yleisönosastokirjoituksessa tänään, viime viikolla, tai vaikkapa viisi vuotta sitten.

Pelkoa. Ja turhautumista. Pelkoa sudesta eläimenä, sen lajityypillisten piirteiden vuoksi. Tur-

hautumista paikallisiin taloudellisiin vahinkoihin, mutta turhautumista ennen kaikkea vaikutusmahdollisuuksien vähyyteen.

Salakaatoja tehdään ympäri Suomen. Niihin osallistuu pieni joukko aktiivisesti suorittamalla salakaadot ja suurempi joukko

passiivisesti hyväksymällä salakaatajien teot ja tukemalla heitä. Suurpetojen salakaadot johtuvat merkittävien toimijaryhmien, eli metsästäjien ja poronhoitajien, aktivoitumisesta. Etenkin maaseudun asukkaat kokevat, että yhteiskunta kohtelee heitä epäoikeudenmukaisesti, eikä riistahallinto ole ottanut heidän ongelmiaan tarpeellisella vakavuudella. Maaseudun perinteinen elämä on vaarantunut, oikeus turvalliseen elinympäristöön ja turvattuun elinkeinojen harjoittamiseen on vaarantunut. Paikallista oikeustajua on rikottu.

Suurpetojen, ja etenkin suden salakaatajat, nauttivat yhteisössään arvostusta, he saavat tukea ja hyväksyntää toimilleen. He ovat niin sanottuja ”hyviä salakaatajia”. Aikansa *robin hoodeja*, jotka

oikaisevat keskushallinnon aikaansaamia vääryyksiä, sekä korjaavat kansalaisten kokemia epäoikeudenmukaisuuksia.

Salakaatajat ja paikallisyhteisö käyttävät *Ammu, hautaa ja vaikene* -strategiaa, mikä viittaa paitsi viisauteen peittää jälkensä laittoman teon jälkeen, myös kiistaan paikallisen suurpetotiedon omistajuudesta ja tarpeesta kontrolloida suurpetomääriä paikallisesti. Etenkin suden salakaadot ja niiden tukeminen ovat tulkittavissa sekä hiljaiseksi jokapäiväiseksi vastarinnaksi, että julkituoduksi kannanotoksi ja vastalauseeksi kansallista suurpetojen kannanhoitoa kohtaan. Suurpetojen salakaatojen pääasiallinen motiivi on kansallisen kannanhoidon tavoitteiden ja toimenpiteiden kiistäminen, ja siten suurpetojen salakaadot ovat tulkittavissa sosiopoliittiseksi rikokseksi.

Salakaadot ja niiden nauttima paikallisyhteisön tuki ovat tulkittavissa uhmakkuudeksi kannanhoidon viranomaisia ja EU-vetoista kannanhoitoa kohtaan. Salakaatajat ovat vieraantuneet viranomaistahoista, eivätkä sisäistä yhteiskunnan tuomioon liittämää häpeää. Kyseisenlainen kiistämisen motiivista nouseva sosiopoliittinen vastarinta ei täytä rikollisuuden merkkejä yhteisönsä silmissä, eikä siten tule myöskään ilmiannetuksi. Sen sijaan salakaatajat sekä heitä puolustava yhteisö oikeuttavat teot itselleen argumentoinnilla, jossa toisaalta vedotaan teon väistämättömyyteen ja välttämättömyyteen nykyisessä epäoikeudenmukaiseksi koetussa paikallistason unohtavassa julkishallinnon kontrollissa, toisaalta koetaan, etteivät salakaadot aiheuta sellaista ekologista vahinkoa, josta olisi syytä olla huolissaan.

Kansallisen keskusvetoisen *komenna ja kontroloi* -kannanhoidon rinnalle on muodostunut eri sidosryhmien kilpailevia toimintamalleja. Uutta tietoa eivätkä synnytä ja välitä ainoastaan hallinto ja tiedotusvälineiden toimittajat, vaan yhä useammin yksityiset toimijat julkisilla nettisivustoilla ja keskusteluryhmissä. Nämä arvomaailmaltaan vastakkaiset ryhmittymät kilpailevat keskenään oikean tiedon omistajuudesta, mutta samalla vahvistavat oman ryhmänsä yhteenkuuluvuutta. Näin osapuolet etäännyvät toisistaan, ja alttius toiminnan radikalisoitumiseen kasvaa entisestään.

Kyseessä on ympäristökonflikti. Näille on omi-

naista, että ne koskevat sidosryhmiä, joiden mielipiteet niin konfliktin luonteesta kuin sen ratkaisumalleista eroavat toisistaan. Ajattelun ja toiminnan pohjana ihmisillä kun ovat erilaiset luonto- ja ympäristökäsitykset.

Yhteiskuntatieteellisen eläintutkimuksen ja ympäristöhistorian tutkimuskenttiin asemoituvan tutkimukseni tavoitteena on ollut löytää ymmärrys nykypäivän suurpetokonfliktin luonteesta. Salakaatajien yhteisöltään saamaa tukea olen tutkinut argumentaatioanalyysillä eläytymismenetelmän avulla kerätystä aineistosta. Toisaalta olen tutkinut suurpetojen salakaatoja uhmakkuutena kannanhoidon viranomaisia ja EU-vetoista kannanhoitoa kohtaan. Sosiaalipsykologiassa käytetyn neutralisointiteorian avulla olen tarkastellut laittomien tekojen oikeuttamisen keinoja.

Tavoitteenani on ollut myös tuottaa synteesi suurpetojen kannanhoidon tavoite- ja toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuudesta ja vaikuttavuudesta ottamalla huomioon historiallinen konteksti. Lajikohtaiset asenteet, oleelliset kannanhoidon toimijat ja sidosryhmät, kulttuuriset ja sosiaaliset rakenteet, sekä kannanhoidon menetelmätyökalut juontavat juurensa ihmisen ja eläinten välisestä yhteisestä historiasta.

Suurpetokonfliktien hallinnassa ja hoitamisessa ydinymmärrys löytyy kahdesta tekijästä. Ensinnä on tärkeää ymmärtää, että konflikti on ihmisen ja eläimen välinen siten, että asenteet lajia kohtaan voivat muotoutua vahvasti kyseisen eläimen laji-tyypillisten piirteiden mukaisesti. Jo alussa lainaamassani naisen tarinassa suurpeto muuttuu tarinan edetessä sudeksi. Myös tämä minun kirjoitukseni kietoutuu kohta kohdalta suden ympärille.

Roistomaisuus ja äärimmäinen julmuus on liitetty susiin ympäri maailman, ja historiallisissa kirjoituksissa painotetaan suden julmia piirteitä aivan toisella tapaa kuin muiden suurpetojen. Kun puhutaan suurpetoihin kohdistuvista pelon tunteista, puhutaan useimmiten sudesta tai karhusta. Näistä lajeista kuitenkin ainoastaan susi on aktiivisesti hakeutunut ja voi aktiivisesti hakeutua ihmisen läheisyyteen saalistustarkoituksessa. Tämä susiin liitetty pelko on yhteinen suden koko levinneisyysalueella.

Susi on katsottu lainsäädännön näkökulmasta kaikkein vahingollisimmaksi pedoksi. Suden vaino

on ollut yhtämittaista ihmisen ja suden yhteisessä historiassa ja tässäkin tapauksessa kaikkialla, missä susi ja ihminen ovat rinnan eläneet. Omassa lainsäädännössämme susi on luokiteltu vahinkoeläimeksi aina ensimmäisistä kirjoitetuista lakiteksteistä lähtien. Sudelle asetettiin suurimmat tapporahat ja niitä maksettiin pitempään kuin minkään muun lajin kohdalla, peräti 329 vuotta. Yhtenä merkittävänä syynä tapporahojen maksulle pidettiin suden aiheuttamaa uhkaa, ei ainoastaan karjalalle ja kotieläimille, vaan myös ihmiselle itselleen.

Yhä tänä päivänä susien kanssa reviirinsä jakavat ihmiset kokevat susipelkoa. Suden ennakoimaton käyttäytyminen pitää yllä pelkoa ja kielteisiä asenteita. Aiempien tutkimusten valossa näyttää siltä, ettei niihin totuta ajan myötä, vaan kielteinen asennoituminen voimistuu mitä pidempiaikaista yhteiselo on ollut.

Ihmisillä on taipumus luokitella eläimiä moraalisiin ja sosiaalisiin perusteluihin. Eläinten kohdalla luokittelu, esimerkiksi hyviin ja pahoihin, on perustunut nimenomaan eläinten hyödyllisyyteen tai haitallisuuteen ihmiselle. Nämä luokittelut muodostavat pohjan eläinten kulttuuriselle kohtelulle. Niin historiallisessa laki-, asetus- ja media-aineistossa kuin nykypäivän kannanhoidon lainsäädännössä ja suojelusopimuksissakin on nähtävissä eläinten kulttuurinen hahmo, niiden asema yhteiskunnassa. Tämä luokittelu on yhteistä kaikille kulttuureille, eikä ihminen tule vapautumaan tarpeesta luokitella eläimiä. Esimerkiksi susi, joka on ollut lainsäädännössä luokiteltuna vahinkoeläimeksi kautta kirjoitetun historian, on eittämättä koettu vahinkoeläimeksi jo ennen kirjoitettua historiaa. Ja epäilemättä se nähdään vahinkoeläimenä edelleen.

Erinomainen esimerkki eläinten luokittelun taustalla käytettävästä argumentoinnista on nousut esiin kuluneena talvena, kun on pohdittu suden niin kutsuttua *vääränlaisuutta*. Perhon susien salakaatojen oikeudenkäynnissä väännettiin kättä siitä, ovatko tapetut yksilöt olleet susia vai koirasusia. Debatti suden genomien puhtaudesta antaa ymmärtää, ettei suomalainen susi ole *aito*, villi susi, vaan käyttäytyy kesyn ja häiriköivän koirasuden tavoin ja omaa perimässään epäpuhtautta. Vastavaa keskustelua on käyty myös esimerkiksi Ruotsis-

sa, jossa suteen on lyöty stigma saastuneesta maahanmuuttajasta ja hallituksen kasvattamasta hybridistä. Tämä keskustelu on mielenkiintoista kahdesta syystä: ensinnäkin loppupäätelmä suden aitoudesta voi vaikuttaa tuomioon. Toiseksi keskustelu osoittaa, kuinka salakaatajat ja paikallisyhteisö pyrkivät häivyttämään yhteiskunnan, esimerkiksi viranomaisten tai sidosryhmien, toimintaan liittämää stigmaa ja siten oikeuttamaan tekonsa vallitsevissa olosuhteissa. Perustelu sisältää ajatuksen uhrin kieltämisestä. Sen mukaan salakaadon kohteeksi joutunut suurpeto on ansainnut kohtalonsa joko aiheuttamansa vahingon, ominaisuuksiensa tai luonteenpiirteidensä vuoksi.

Ympäristökonflikti, jonka toisena osapuolena on eläin, asettaa konfliktin hallinnalle omanlaisensa haasteet. Suuret nisäkkäät ovat arvostukseltaan muita eläimiä korkeammalla. Tämän katsotaan johtuvan niiden samankaltaisuudesta ihmisten kanssa. Ihminen voi esimerkiksi tunnistaa ja tulkita niiden tunteita. Suurpetojen kohdalla on nähtävissä erityisen korostuneet tunnepohjaiset asenteet, jotka ilmenevät esimerkiksi kielteisissä susipuheissa mutta myös suojelutavoitteissa ja niiden ympärillä käytävässä keskustelussa.

Mainitsin aiemmin, että suurpetokonfliktien hallinnassa ja hoitamisessa ydinymmärrys löytyy kahdesta tekijästä. Toisaalta ihmisellä on vaikeus kohdata toinen laji, mutta toisaalta käsillä on ihmisten keskinäinen kahnaus. Suurpetokonfliktissa kyse on sekä luonnonvaraisten eläinten hallinnasta että oikeudellisesta kiistasta osallistua suurpetoja koskevaan päätöksentekoon. Tämä konflikti saa aiemmin kuvatun mukaisesti etenkin paikallisia mutta myös kansallisia ja kansainvälisiä ilmenemismuotoja.

Suurpetokonflikteja on esiintynyt kautta aikojen ja lähes kaikissa kulttuureissa. Konfliktit ovat pysyneet ihmisen ja eläimen välisenä siihen saakka, kunnes henkilökohtaiset ongelmanratkaisukeinot on lainsäädännöllä poistettu ja päätäväntäältä ratkaisukeinoista on siirretty ylemmälle tasolle. Yhteiskunnallisen kehityksen myötä ympäri maailman eläinlajien kantoja on enenevissä määrin hoidettu keskitetyn julkishallinnon kautta. Suurpetojen 1960- ja 70-luvuilla alkaneen suojelun katsotaankin olevan yksi haasteellisimmista

kansallisista kannanhoidon tehtävistä. Ekologiset konfliktit ovat muuttuneet sosiaalisiksi ja sosioekonomisiksi kysymyksiksi, ja konfliktoituessaan niistä on tullut poliittisluonteisia.

Nykypäivän susikonflikti on syntynyt tilanteessa, jossa susi ja sen läsnäolo vaikuttavat eri ihmisryhmiin eri tavoin. Susien läsnäolo on paikallista, samoin niistä koituvat haitat. Sen sijaan susikannan hyvinvointiin liittyvät intressit ovat kansallisia ja kansainvälisiä. Suden hyödyllisyys on ylipaikallista, ja se näkyy eläimen olemassaolon itseisarvona ja lajin laajempina biodiversiteettivaikutuksina.

Suomeen 1960- ja 70-luvuilla rantautuneen suojelu- ja ympäristötietoisuuden myötä on sitouduttu kansainvälisiin sopimuksiin tavoittelemaan eliölajille suotuisaa suojelun tasoa. Kansallista kannanhoidoa ohjaavat Euroopan Unionin luontodirektiivin asettamat vaatimukset uhanalaisille eläimille. Kansainvälinen keskustelu luonnon monimuotoisuuden vaatimuksista on jalkautunut kansallisen ja paikallisen tason sidostyhmäkeskusteluihin ja suotuisa suojelutaso on samalla noussut hallitsevaksi peruskäsitteeksi. On tulkittavissa, että suurpetojen kannanhoidoa ovat viime vuosikymmeninä ohjanneet moraaliset arvot ja siten myös lainsäädännön tehokkuutta ja sen muutostarpeita on mitattu eettisillä perusteilla. Suurpedot on nostettu niin kutsutun *eettisen kehän* sisäpuolelle, jossa suojelutavoitteen saavuttamiseksi painotetaan eläinten itseisarvon merkitystä.

Suomessa suurpetojen salakaadot liittyvät maa-seudun muuttuvista oloista kumpuavaan syvempään yleisempään vastustukseen. Perinteinen luontosuhde, elinkeinojen turvaaminen uhkaavilta tekijöiltä, on törmännyt kansallisiin ja kansainvälisiin ulkopuolisiin suojeluvaatimuksiin. Kyseessä on metsästäjien ja poronhoitajien vuositasaisen elämäntavan ja yhteisössä muodostuneen roolin murentuminen, jota vastaan taistellaan käytettävissä olevin keinoin.

Suurpetojen kannanhoidon kehittämiseksi on hyvä tunnistaa salakaatojen pääasiallinen motiivi, asenteet toiminnan takana, jotta sen radikalisoitumiseen on mahdollista puuttua. Toistaiseksi julkishallinnon kontrollointikeinoin on pyritty puuttumaan suurpetojen salakaatoihin asettamalla törkeä

metsästysrikos rikoslakiin ja korottamalla riista-eläinten ohjeellisia arvoja. Etenkin suojelijat ovat vaatineet entistä tiukempaa puuttumista laittomiin tekoihin valvonnan ja rangaistusten kautta. On oleellista ymmärtää, että koska salakaadoista asetetut rangaistukset koetaan epäreiluiksi ja kohtuuttomiksi ja asetetun rangaistuksen katsotaan olevan leimaava, kovennetut rangaistukset eivät vaikuta rikoksen toteuttamiseen tai uusimiseen samalla tavoin kuin esimerkiksi talousrikollisuuteen puututtaessa. Päinvastoin, epäoikeudenmukaiseksi koettu lainsäädäntö kasvattaa altiutta uusien laittomien tekojen.

Olen tehnyt tutkimukseni perusteella päätelmän, jonka mukaan kannanhoidon sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden vahvistamiseksi paikallisten suurpetoalueilla elävien ihmisten luontosuhdetta tulee kunnioittaa. Yhteiskunnan ei tule edellyttää arvomaailman muuttumista, vaan yhteiskunnassa on hyvä löytyä ymmärrys ja hyväksyntä siitä, että suurpedot voivat olla myös vahingontekijöitä, eli vahinkoeläimiä.

Sen sijaan suurpetojen asema yhteiskunnassa tulee konstruoida uudelleen. On syytä murtaa yksinomainen käsitys sudesta vahinkoeläimenä. Tavoitteenani on ollut etsiä keinoja, joiden avulla on mahdollista vahvistaa suurpetojen välineellistä roolia paikallisyhteisöjen resurssina ja oleellisten sidosryhmien roolia yhteisön aktiivisina toimijoina.

Ihmisellä on ollut ja on edelleen taipumus suojella sellaista ympäristöä, jolla on hänen hyvinvointilleen merkitystä tai joka tuo hyötyä ihmiselle itselleen. Tietoisuus luonnonvarojen rajallisuudesta heräsi jo 1500-luvun Ruotsi-Suomessa. Suojelutoimenpiteitä kohdistettiin muun muassa metsiin niiden kestävä käytön turvaamiseksi. Hirven pelastuminen salametsästykseltä 1900-luvun alussa perustui nimenomaan sille, että se metsästysoikeuden kautta saatiin ihmisten mielissä luokiteltua hyötyeläimeksi vahinkoeläimen sijaan. Vahinkoeläimiksi luokiteltujen suurpetojen osalta kantojen voimakkaaseen vähenemiseen havahduttiin ensimmäisenä karhun kohdalla, Suomessa tämä tapahtui 1910-luvulla. Huolestuminen kannan tilasta niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa lähti nimenomaan metsästäjäpiireistä, koska merkittävän saaliseläimen kanta oli huvennut.

Tutkimukseni teoreettiseksi työkaluksi olen valinnut suurpetoja kohtaan tunnetun psykologisen omistajuuden rakentamisen. Perustelut teorian käytölle ja käytännön sovelluksille olen nostonut suoraan historiallisesta laki-, media- ja tapparaha-aineistosta.

Psykologinen omistajuus kohdistuu todelliseen kohteeseen, mutta se poikkeaa konkreettisesta omistajuudesta siten, että sen takana ei välttämättä tarvitse olla lainsäädäntöä. Psykologinen omistajuus rakentuu vahvalle henkilökohtaiselle tunteelle, ja sen muodostumiseksi ja vahvistumiseksi on hyvä olla ympäröivän yhteisön ja kulttuurin tuemia konkreettisia toimia.

Psykologinen omistajuus syntyy käytännössä kolmen eri kokemusreitoin kautta. Ihmisellä tulee olla vaikutusmahdollisuus kohteeseen, ihmisen tulee tuntee kohde perin pohjin ja ihmisen tulee laittaa itsensä likoon suuntaamalla aineellisia ja aineettomia resursseja kohteeseen. Yksinkertaistettuna tässä on kyse vastuunkannon tunteen rakentamisesta omistettavaa kohdetta kohtaan. Henkilökohtaisuudestaan huolimatta psykologinen omistajuus on nähtävissä nimenomaan kollektiivisena tunteena, joka rakentuu kollektiiviseksi vastuuksi.

Kuinka sitten rakentaa psykologista omistajuutta suurpetoja kohtaan? Kuinka tukea vastuunkannon vahvistamista paikallisissa susireviirien alueilla elävissä ihmisissä susia kohtaan? Kuinka rakentaa kollektiivista psykologista omistajuutta paikallisyhteisöissä?

Vastuunkanto rakentuu antamalla paikallisille ihmisille konkreettisia vaikutusmahdollisuuksia alueen susiin, tarjoamalla heille mahdollisimman avointa tietoa susista ja osallistamalla heitä kannanhoitoon. Käytännön kannanhoidollisessa työssä nämä kolme osa-aluetta linkittyvät toisiinsa ja tukevat ihmisen perustarpeita olla vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja siihen kuuluvien objektien kanssa sekä puolustaa reviiriään ja tuntee perin pohjin siihen kuuluvat kohteet.

Esimerkinomaisina metsästäjien vastuunkantoa vahvistavina kannanhoidollisina toimina olen tutkimuksessani nostonut esiin suojelumetsästyksen ja yhteisöjen kannustinpalkkiot, jotka tukevat susien välineellistä roolia paikallisyhteisöjen resurssina. Karhu on erinomainen esimerkki suurpedosta,

jonka kohdalla psykologinen omistajuus on metsästäjien joukossa rakentunut vuosikymmenien mittaan. Myös ilveksen suhteen on aivan viime vuosina ollut merkkejä vastaavasta kehityksestä.

Susikannan hallinnan haasteissa merkittäväksi tekijäksi nousseet pelon sävyttämät asenteet nousevat esiin myös psykologista omistajuutta rakennettaessa. On tärkeää huomata, että näillä samoilla vastuunkannon vahvistamisen mekanismeilla vaikutetaan myös susipelkoon. Tutkimusten mukaan sitä voidaan vähentää nimenomaan paikallistason vaikutusmahdollisuuksia lisäämällä ja toimijatasojen välisen luottamuksen rakentamisella.

Suden kannanhoidon tilanne on Suomessa tällä hetkellä erityisen herkkä. Sudelle on valmistunut päivitetty kannanhoitosuunnitelma, joka pohjautuu ajatukseen reviiripohjaisesta paikallistason lähestymisestä. Uutena toimenpiteenä on esitetty kannanhoidollisia poikkeamislupia rauhoituksesta. Tämä tarkoittaa harkittua, paikallistasolla toteutettavaa perinteistä suden metsästystä. Viime vuoden ajan paikallisia, susireviireillä asuvia ihmisiä, on osallistettu kannanhoitosuunnitelman tavoite- ja toimenpidesuunnitteluun. Viimeisimmissä susikannan arvioissa susilaumojen arvioitu määrä on suurempi kuin moneen vuoteen, ja nämä arviot perustuvat petoyhdyshenkilöiden kirjaamiin jälkihavaintoihin. Uskallan väittää, että useilla susireviireillä on luovuttu niin tiedon panttaamisesta kuin salakaadoistakin, ja paikallisyhteisöt ovat odottavalla kannalla.

Uuden teoreettisen lähestymistavan jalkauttaminen nykypäivän suurpetokeskusteluun tuottaa myös uudenlaista ymmärrystä susikonfliktin syiden ja hallinnan tarkasteluun.

Susikonfliktissa on nähtävissä psykologisen omistajuuden törmäyskurssi. Metsästäjät ovat kantaneet vastuuta susista vuosisatojen ajan. He ovat yhteiskunnan tuen eli tapparahojen ja lainsäädännön avulla toimineet aktiivisesti yhteisönsä hyväntekijöinä. He ovat tunteneet sudet, kantaneet niistä vastuuta ja käyttäneet niihin resurssejaan. He ovat muodostaneet vuosisatojen aikana vahvan psykologisen omistajuuden lajia kohtaan. Suurpetojen hallinnasta on kasvanut osa metsästäjien identiteettiä.

Viime vuosikymmenien suojeluaatteen ja

-sopimusten myötä yhteiskunnan virallinen tuki on siirtynyt suojelijoiden psykologiselle omistajuudelle. Heille on jaettu oikeuksia susikannan hoitoon vaikuttamisen ja valitusmenettelyn kautta, ja he ovat siten saaneet oikeuden ottaa haltuunsa ympäristön, joka perinteisesti on kuulunut paikallisyyhteisöille. Heillä on vankka tietopohja susien biologiasta. Susikannan kehno ekologinen tila aiheuttaa heille huolta ja sitoo heidän resurssiaan. Muutaman vuosikymmenen aikana syntynyt psykologinen omistajuus saa tukea lainsäädännöltä ja kannanhoidon viranomaisilta, ja onkin tulkittavissa erittäin vahvaksi.

Tällä hetkellä suojelijoiden ja metsästäjien suhteen kohdistuva psykologinen omistajuus on konfliktissa. Metsästäjät pitävät kiinni psykologisesta omistajuudestaan niillä keinoin, joita heillä on jäljellä. Tulkitseen tämän salakaatojen merkittäväksi

syyksi.

Etsiessäni ymmärrystä sellaisen ympäristökongfliktin hallintaan, jonka toisena osapuolena on vahinkoeläimeksi luokiteltava ja mahdollisesti myös voimakkaita tunteita ihmisissä esiin nostava eläin, olen vaalinut Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton vuonna 1980 käyttöön ottamaa kestävä kehityksen ajatusta. Kestävä kehitys pitää sisällään dynaamisen, ihmisten tarpeiden muutoksiin sopeutuvan prosessin. Sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen kestävyys riippuvat toisistaan. Suurpetojen kannanhoidon tavoiteasettelun ja toimien kehittämisessä on nojattava kestävä kehityksen periaatteen, joka tarkoittaa näiden kolmen tekijän tasavertaista huomioonottamista. Sosiaalinen kestävyys suurpetojen suojelun kohdalla on väistämätön ensisijainen tavoite, mikäli halutaan saavuttaa lajin ekologinen kestävyys.

Puheenvuoro perustuu kirjoittajan Turun yliopistossa 12.12.2014 pitämään lectio praecursoriaan ja väitöskirjaan *Vahinkoeläinsodasta psykologiseen omistajuuteen – petokongfliktien historiallinen tausta ja nykypäivän hallinta*, joka on tilattavissa osoitteesta julkaisut-ruralia@helsinki.fi ja luettavissa osoitteessa <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Julkaisuja33.pdf>.